

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

محمد محق
۰۶ اگست ۲۰۲۳

محمد محق

اسماعیلیان افغانستان

در روزهای اخیر ویدیوئی در شبکه‌های اجتماعی پخش شد که طالبان را در حال واداشتن شماری از مسلمانان اسماعیلی به گفتن کلمه شهادت برای سنی شدن نشان می‌دهد، گویا آنان تا اکنون مسلمان نبوده و باید از نو وارد دایره اسلام شوند. این رویداد زنگ خطر دیگری را برای بسیاری از ناظران به صدا درآورد و بر میزان نگرانی‌هایی که مردم افغانستان دارند افزود.

آزادی انتخاب مذهب و عقیده از حقوق اساسی هر انسان است و دستگاه حاکم باید در این زمینه بی‌طرف بماند. گروه طالبان به بی‌طرفی در امور دینی و مذهبی باور ندارد و به شکل سیستماتیک در پی حذف تنوع و تکثر از افغانستان است. دامنه حذف در تفکر طالبان گسترده است و حوزه‌هایی از قبیل مذهب، دین، تبار، زبان و گرایش سیاسی را شامل می‌شود. رویداد یاد شده در بدخشان نشان داد که هر کس مطابق اعتقادات طالبان نباشد از دایره اسلام خارج دانسته می‌شود و برای پذیرفته شدن باید از نو کلمه بگوید و تجدید ایمان کند، به شمول کسانی که از هزار سال به این سو بخشی مهمی از جامعه مسلمانان بوده‌اند.

مذهب اسماعیلی یکی از مذاهب سابقه‌دار در تاریخ اسلام است و اسماعیلیان در افغانستان تاریخی دراز دارند، نزدیک به هزار سال یا بیشتر. حکیم ناصر خسرو، شاعر برجسته و دانشمند بزرگ زمانه خود، یکی از چهره‌های نامور اسماعیلیان افغانستان است. در سده‌های چهارم و پنجم هجری، اسماعیلیان بخشی از نیروهای اثرگذار سیاسی و اجتماعی بودند، از عصر سامانیان تا غزنویان، غوریان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان. همچنان‌که در بخش‌های دیگر جهان اسلام، یکی از امپراتوری‌های بزرگ مسلمان را تشکیل داده بودند که از شمال افریقا تا شام و حجاز گسترده بود. تنها با حملات گسترده نیروهای چنگیز خان مغول بود که معادلات تغییر کرد و دوره افول سیاسی پیروان مذهب اسماعیلی در این منطقه آغاز یافت.

امروزه به لحاظ شمار نفوس، اسماعیلیان در افغانستان اقلیت به شمار می‌روند و اقلیت‌ها در اکثر جوامع دنیا با آسیب‌پذیری‌های بیش‌تر مواجهند و از این رو در نظام‌های دموکراتیک تدابیری سنجیده می‌شود که حمایت از اقلیت‌ها و جلوگیری از تبعیض در حق آنان را در دستور کار خود قرار دهد. یکی از این تدابیر این است که مفهوم اقلیت و اکثریت بار سیاسی و حقوقی خود را از دست بدهد و به جای آن مفهوم شهروندی برجسته گردد، زیرا اکثریت بودن یک گروه انسانی فضیلت خاصی به شمار نمی‌رود که مبنائی برای امتیازات خاص حقوقی باشد، همچنان‌که اقلیت بودن عیبی نیست تا به آن بهانه کسی از حقوق اساسی خود محروم گردد. در کشورهایی که تنوع قومی، تباری، زبانی و مذهبی دارند باید بحث اقلیت و اکثریت برای همیشه کنار گذاشته شود و تنها بر مفهوم شهروندی تأکید صورت بگیرد.

در سایه سلطه کنونی در افغانستان، همه کسانی که افکار و دیدگاه‌های‌شان با طالبان متفاوت است حتی اگر سنی باشند و با طالبان مشترکات فراوانی داشته باشند مانند سلفی‌ها و اخوانی‌ها، زیر فشار قرار دارند و بسیاری‌شان به خارج از کشور گریخته‌اند، چه رسد به شیعیان اثناعشری یا اسماعیلیان، که مسلمانی‌شان از نظر طالبان زیر سؤال است. معلوم است که مسلمانان لیبرال، کسانی که طالبان به آنان سکولار می‌گویند، یا پیروان دیانت‌های دیگر مانند هندوها و سیک‌های افغانستان، چه حال و روزی دارند. بهائیان و مسیحیان که حتی نمی‌توانند وجود خود را ابراز کنند. افغانستان دیگر خانه امنی برای هیچ کس نیست، جز هواداران طالبان، و به همان علت میلیون‌ها تن در پی ترک این کشور و فرار به سرزمین‌های دیگر اند.